

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

e-mail: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: ŠKOLA RADOSTI, ŠKOLA KVALITY

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3688

EU PENÍZE ŠKOLÁM

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Autor:	Mgr. Petra Doskočilová
Vzdělávací oblast:	Jazyk a jazyková komunikace
Vzdělávací obor:	Český jazyk
Vzdělávací předmět:	Český jazyk
Ročník:	9.
Tematická oblast:	Slovní zásoba
Téma hodiny:	Rozvrstvení slovní zásoby 2
Označení DUM:	VY_32_INOVACE_03.15.DOS.CJ.9
Vytvořeno:	08. 04. 2013

Rozvrstvení slovní zásoby – opakování

1) Spojovačka

A slova familiární	slova hanlivá, mají záporný citový vztah
B slova zhrubělá	haját, papat, dadat, hamat
C slova lichotná	psisko, barabizna
D pejorativa	zjemnělá slova (zesnout – zemřít)
E eufemismy	slova v důvěrném styku blízkých osob (taťulda)
F slova zveličelá	slova s kladným citovým vztahem
G slova dětská	žrát, kecat, tlama

2. Z každého řádku vyškrtni jedno slovo, které do něj logicky nepatří, zapiš důvod

vyřazení

A pravítko	kopýtko	krmítko	lomítko	vodítko	_____
B bolístka	bebíčko	stroupek	zranění	boleníčko	_____
C kapička	Hanička	kasička	koroptvička	babička	_____
D bečet	řvát	plakat	bulit	fňukat	_____
E tužka	družka	myška	hruška	liška	_____
F mluvit	debatovat	pokecat	hovořit	vyprávět	_____

3. Doplň chybějící slovo (ke každému uveď alespoň dva příklady)

Slova lichotivá	Slova neutrální	Slova hanlivá
	<i>spát</i>	
<i>papat</i>		
	<i>dítě</i>	
<i>střevíček, botička</i>		
		<i>huba</i>

3. Práce s textem

Lesní dobrodružství

Já a můj tatínek jsme se těšili, jak v brzké době vejdeme do malých břízek, kde prý rostou křemenáče a kozáci. Táta se o tom hned PŘESVĚDČIL. U první břízky v mokré trávě, svlažené ranní rosou, seděl křemenáč s krásnou červenou hlavou.

Hub bylo hodně a prvního hříbka jsem našla i já. Byla jsem naň hrdá.

Náš tatka zná oboru jako staré boty, ale tentokrát nám to nějak nevyšlo. Byla jsem zabraná do hledání hub a tatínek také. Odtrhli jsme se od sbírání a vidíme neznámou krajinu. Zabloudili jsme. NÁHLE jsme uslyšeli silné ZADUNĚNÍ. Za několik minut začalo pršet a ledové kroupy dopadaly těžce na zem. Blesky se míhaly jeden za druhým a osvětlovaly temnou, ZAMRAČENOU krajinu. Nastala krutá pohroma. Stromy naříkaly.

Když se konečně vichřice umoudřila, letní příroda se začala vracet do starých kolejí. Na blankytnou oblohu si ve svém kočáru opět vyjelo zlatovlasé slunce a usmálo se na celý kraj. Příroda si hluboce oddechla. Ptáčci začali zpívat a zase bylo všude veselo.

A Najdi v textu personifikaci, barevně ji zaznač

B Vysvětli podtržené výrazy z textu

C Vyhledej a vypiš slova lichotivá:

D Vypiš synonyma, k těmto slovům v textu:

- zadunění – _____

- přesvědčit se - _____

- náhle - _____

- zamračený - _____

E Od slova vichřice vytvoř v řadě její významově slabší, silnější slova

vánek, _____

Řešení:

1.

A slova familiární	slova hanlivá, mají záporný citový vztah	D
B slova zhrubělá	haját, papat, datat, hamat	G
C slova lichotná	psisko, barabizna	F
D pejorativa	zjemnělá slova (zesnout – zemřít)	E
E eufemismy	slova v důvěrném styku blízkých osob (taťulda)	A
F slova zveličelá	slova s kladným citovým vztahem	C
G slova dětská	žrát, kecat, tlama	B

2.

A pravítko	kopýtko	krmítko	lomítko	vodítko	zdrobnělina, ostatní neutrální
B bolístka	bebíčko	stroupek	zranění	boleníčko	neutrální, ostatní dětská/zdrobněliny
C kapička	Hanička	kasička	koroptvička	babička	neutrální, ostatní zdrobněliny
D bečet	řvát	plakat	bulit	fňukat	neutrální, ostatní hanlivá
E tužka	družka	myška	hruška	liška	zdrobnělina, ostatní neutrální
F mluvit	debatovat	pokecat	hovořit	vyprávět	hanlivé, ostatní neutrální

3.

Slova lichotivá	Slova neutrální	Slova hanlivá
Hajat, datat, spinkat, chrupkat...	spát	chrápat, chrnět,...
Papat, hamat,	jíst	žrát, cpát se, dlábit se, požírat,...
dětátko, miminko, človíček...	dítě	fracek, děcko, parchant,...
střevíček, botička	Obuv, bota, střevíc	škrpál, křusky, bagančata, škarbal
puse/inka, hubička, tlamička,...	Pusa, ústa	Huba, držka, tlama, ...

4.

Lesní dobrodružství

Já a můj tatínek jsme se těšili, jak v brzké době **vejdemo do malých břížek**, kde prý rostou křemenáče a kozáci. Táta se o tom hned PŘESVĚDČIL. U první břízky v mokré trávě, svlažené ranní rosou, seděl **křemenáč s krásnou červenou hlavou**.

Hub bylo hodně a prvního hříbka jsem našla i já. Byla jsem **naň** hrdá.

Náš tatka **zná oboru jako staré boty**, ale tentokrát nám to nějak nevyšlo. Byla jsem **zabraná** do hledání hub a tatínek také. **Odtrhli jsme se od sbírání** a vidíme neznámou krajinu. Zabloudili jsme. NÁHLE jsme uslyšeli silné ZADUNĚNÍ. Za několik minut začalo pršet a ledové kroupy dopadaly těžce na zem. Blesky se míhaly jeden za druhým a osvětlovaly temnou, ZAMRAČENOU krajinu. Nastala **krutá pohroma**. **Stromy nařikaly**.

Když se konečně **vichřice umoudřila**, letní **příroda se začala vracet do starých kolejí**. Na blankytnou oblohu si ve svém kočáru opět **vyjelo zlatovlasé slunce** a **usmálo se** na celý kraj. **Příroda si hluboce oddechla**. Ptáčci začali zpívat a zase bylo všude veselo.

A) personifikace

B) vysvětlení podtržených výrazů - viz poznatky dětí, mohou mít více podobných návrhů

C) slova lichotivá: tatínek, břízek, táta, břízky, hříbka, taťka, ptáčky

D) synonyma

- zadunění – zaburácení, hřmění, rachot, bouření, burácení, hřmot

- přesvědčit se – ověřit si, ujistit se, ubezpečit se, zjistit

- náhle – najednou, znenadání, nečekaně, nenadále, rázem, naráz, neočekávaně

- zamračený – zakaboněný, zachmuřený, zatažený, temný, ponurý, pochmurný

E) vánek, větřík, větříček, větýrek, vítr, vichr, uragán, hurikán, orkán

Seznam použité literatury a pramenů:

STYBLÍK, V. A KOL. Český jazyk pro 9. ročník základní školy a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií. Praha : SPN, 2004. ISBN 80-7235-249-0. s. 134-135.

Použité zdroje:

Obrazový materiál je použit z galerie obrázků a klipartů Microsoft Office.